

УДК 91
ББК 74.26.6
К44

Кисіль Н. В.
К44 Школа маленьких патріотів. Проект освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку. — Х. : Вид. група «Основа», 2016. — 221, [3] с. — (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).

ISBN 978-617-00-2567-8.

Посібник містить добірку матеріалів щодо організації проектної навчальної діяльності з дітьми старшого дошкільного віку з патріотичного виховання.

Представлено теоретичні та практичні матеріали щодо використання проекту в роботі з дошкільниками, виховання у них національної свідомості та патріотичних почуттів. Конспекти занять, сценарії свят, різноманітний дидактичний матеріал допоможуть педагогам здійснювати виховну роботу з національно-патріотичного виховання.

Рекомендовано для творчого використання педагогічними працівниками дошкільних навчальних закладів.

УДК 91
ББК 74.26.6

ISBN 978-617-00-2567-8

© Кисіль Н. В., 2015
© ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ СИСТЕМИ ЗНАТЬ ПРО ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ	8
ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ	11
ШКОЛА МАЛЕНЬКИХ ПАТРІОТІВ	18
ПРОЕКТ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «ШКОЛА МАЛЕНЬКИХ ПАТРІОТІВ»	21
Планування українознавчої роботи з дітьми старшого дошкільного віку	24
Тема. Моя родина	24
Тема. Ми — козацького роду	26
Тема. Мій рідний край, що зветься Україна	27
Тема. Збройні Сили України — слава, гордість, міць країни	29
Тема. Традиції моєї родини	30
Тема. Мова рідна, солов'їна	31
Тема. Видатні українці	33
Тема. З бабусиної скрині	35
Тема. Народна іграшка	36
Організована навчальна діяльність	38
Дружна сім'я — гарний і я! <i>(заняття з елементами народної педагогіки)</i>	38
Від усієї душі <i>(тематичне заняття)</i>	41
Україна — наша держава, а ми — українці <i>(інтегроване заняття)</i>	48
Селище моє, для мене ти єдине <i>(інтегроване заняття з народознавства)</i>	51
Збройні Сили України — слава, гордість, міць країни! <i>(інтегроване заняття)</i>	58
Українська писанка <i>(інтегроване заняття)</i>	63
Не цурайтесь мови — мови мами й тата <i>(інтегроване заняття)</i>	66
Ознайомлення з українським національним посудом <i>(інтегроване заняття з народознавства)</i>	74

На гостину до народної іграшки (<i>інтегроване заняття з народознавства</i>)	76
Зустріч з народною майстрицею (<i>інтегроване заняття</i>)	79
Хвала рукам, що пахнуть хлібом (<i>тематичне заняття</i>)	84
Котик і Півник (<i>музичне тематичне заняття</i>)	87
День доброти (<i>інтегроване заняття</i>)	91
Найважливіша людина в світі (<i>тематичне заняття</i>)	94
Навчальний блок знань за темою «Без калини нема України»	97
Навчальний блок знань за темою «Ми нащадки твої, Тарасе!»	98
Сценарії свят та розваг	104
Як козаки з мушкетерами змагалися (<i>спортивне свято</i>)	104
Моя гордість — тато (<i>родинне свято</i>)	107
Андріївські вечорниці (<i>розвага</i>)	112
Тарас Шевченко — України син (<i>літературно-музична композиція за участю батьків</i>)	115
«Взяв би я бандуру...» (<i>екскурсія до музичної школи; літературно-музичне дійство за участю вихованців старшої групи та учнів музичної школи</i>)	119
Ігри патріотів (<i>спортивна розвага</i>)	122
Наше диво калинове, кохана українська мово! (<i>музично-літературне дійство</i>)	126
Веселий ярмарок (<i>розвага</i>)	130
Читаємо дітям	138
Вірші	138
Оповідання	142
Легенди	144
Народ скаже, як зав'яже	147
Інтелектуально-мовленнєві завдання	148
Тема. Українське народне хатнє начиння	148
Тема. Українські козаки	150
Тема. Міста України	151
Тема. Визначні місця України	152
Тема. Українські народні свята	154

Тема. Українські прислів'я	155
Тема. Українські народні приказки	156
Тема. Українські народні співанки	158
Тема. Українські народні колискові пісні	158
Тема. Українські народні казки	159
Тема. Українські народні прикмети	161
Тема. Українські народні іграшки	163
Тема. Український народний віночок	164
Тема. Українські народні майстри	165
Дидактичні ігри та вправи	167
Казкові задачі	183
Завдання на кмітливість	184
Логіко-математичні ігри	186
Українські народні дитячі ігри	187
Робота з батьками	193
Чи добре ви знайомі? (<i>практичне заняття спільно з дітьми та батьками</i>)	193
Граємо з дитиною всією родиною (<i>заняття з батьками</i>)	194
Гра — світ дитинства (<i>круглий стіл</i>)	198
Відповідність між словом і ділом у вихованні дітей (<i>виховна година для батьків</i>)	208
Ознайомлення дітей з традиціями та побутом українського народу (<i>консультація для батьків</i>)	212
Брейн-ринг з українознавства (<i>ділова гра для батьків та педагогів</i>)	216
Вікторина з українознавства для батьків	217
Колоквіум «На захист української мови» (<i>ділова гра для батьків та педагогів</i>)	221
ЛІТЕРАТУРА	222

Передмова

Тільки тоді виховання буде дієвим,
коли базуватиметься на національному
грунті, цьому допоможуть
рідна пісня, національні обряди.

Софія Русова

У дитини дошкільного віку національна свідомість, патріотичні почуття знаходяться у процесі становлення, тому дуже важливим є цілеспрямований вплив на формування громадянських рис особистості через пізнання національних та загальнолюдських цінностей, через опанування державної мови.

Сім'я, дошкільний заклад є первинними осередками, що мають формувати особистість майбутнього громадянина нашої країни, а батьки й педагоги — перші представники суспільства, які ознайомлюють його із соціальними та етичними нормами.

Особа педагога є ключовою постаттю у розв'язанні завдань національного виховання і громадянської освіти, якій суспільство «ввіряє найдорожче, найцінніше — дітей, свою надію, своє майбутнє».

Становлення особистості неможливо забезпечити без опори на традиції духовності, якими багата історія та культурна спадщина України. Виховання дітей на традиціях народної етики сприяє формуванню у них інтересу до народного мистецтва, рідної культури, потреби брати до уваги духовні цінності рідного народу. Адже все, що створено народом, лине від душі, а народна душа, безперечно, — добра і щира.

У дошкільному віці, коли активно розвивається особистість, формується світогляд, закладаються основи духовності та моралі, дуже важливо формувати у дітей самосвідомість, відчуття приналежності до української нації з її віковічними традиціями та звичаями, дедалі актуальнішою стає потреба у відродженні духовної спадщини, що дісталася нам від минулих поколінь.

Головне завдання дошкільної освіти на сучасному рівні розвитку цивілізації — не стільки дати дитині систему галузевих знань,

скільки у доступній формі розкрити перед нею науку життя — сформувати практичні та життєво необхідні вміння, навчитись орієнтуватись у нових умовах життя, знаходити своє місце поміж інших, відчувати межу припустимої поведінки, ініціювати добродійність. З перших років життя малюка дорослі мають навчити його бути домірним (*відчувати, що корисне, а що — шкідливе; братися за те, що відповідає своїм можливостям, володіти реалістичною самооцінкою, на яку можна покластися; не залишати розпочате; знаходити адекватні засоби досягнення мети, долаючи труднощі на цьому шляху; товаришувати з тими, хто прихильний до тебе, щирий, безкорисливий; гідно вигравати і програвати; не боятися помилятися*). Саме метод творчих проєктів і є тією технологією, що заснована на глибокому і всебічному вивченні дитини.

Робота за методом проєктів дає педагогам значні можливості для всебічного, комплексного ознайомлення дітей з будь-якою темою. Практична цінність цієї технології полягає у її зорієнтованості на конкретний кінцевий результат у розв'язанні пріоритетних завдань. Крім того, процес створення та реалізації проєктів сприяє розвитку креативності, ініціативності, пізнавальної активності його учасників, вміння орієнтуватись в інформаційному просторі, застосовувати набуті знання на практиці.

Суть методу проєкту — у стимулюванні інтересу дітей до різних проблем, розв'язування яких потребує певних знань і експериментально-пошукових дій. Через проєктну діяльність діти застосовують наявні знання у різних умовах, отримуючи практичний результат та набуваючи нових знань і досвіду. У сучасному інформаційному суспільстві метод проєктів є особливо актуальним. Саме тому значно зріс інтерес до цієї форми організації навчально-виховного процесу.

Теоретичні основи формування у дошкільників системи знань про патріотичне виховання

Патріотичне почуття за своєю природою — інтегранне, оскільки об'єднує всі сторони розвитку особистості: моральну, трудову, розумову, естетичну, фізичну. Воно формується поступово, під впливом навколишнього середовища та інших виховних чинників. Бути патріотом означає любити материнську мову, свій дім, батьків та всіх людей, природу рідного краю, звичаї, шанувати традиції народу, людську працю, прагнути не лише зберігати духовні скарби, але й примножувати їх.

Патріотичні почуття належать до найбільш складних і найвищих проявів духовного світу людини і тому ще не можуть бути глибоко розвинуті в дошкільників. Але саме в цьому віці закладаються основи цих почуттів у результаті сприймання дитиною подій навколишнього життя.

Психологи вважають, що 80 % інтелекту людини формується саме в дошкільному віці. Прислухаймося до слів Л. Костенко: «Душа летить у дитинство, як у вирій, бо їй на світі тепло тільки там». Яскраві враження в дитинстві від краси рідної природи, творчої праці наших людей, героїчного минулого, багатой спадщини з її традиціями сприяють вихованню в дитини любові до Батьківщини, свого народу. Складні моральні почуття не є вродженими. Їх необхідно виховувати і розвивати в дітей у процесі всієї освітньо-виховної роботи.

Зазвичай малій дитині дуже складно усвідомити почуття патріотизму. Незважаючи на те, що дитина багато чує про Батьківщину і сама вживає це слово, читаючи вірші чи заучуючи пісні, її уявлення про Батьківщину ще не чітке. Але це не заважає їй читати вірші з піднесенням і радіти, пишатися, слухаючи вірші наших видатних співвітчизників про рідний край, природу.

У вітчизняній психології та педагогіці переконливо доведено, що основою свідомого ставлення до навколишньої дійсності та до самої людини є знання. Поки в дитини немає достатньої системи

знань, недостатньо розвинене оцінювальне ставлення до хорошого і корисного, порочного й шкідливого, поки вона не усвідомить себе частиною свого народу, до того часу не може йтися про усвідомлене почуття дійового патріотизму.

Виховувати в дитини дошкільного віку почуття гордості за своє рідне селище/місто, видатних людей свого краю, бережливе ставлення до суспільних цінностей означає формувати відповідну систему відношень, що є компонентом складного почуття патріотизму. Але для цього замало лише переживань. Дитина повинна багато дізнатися, з'ясувати правильні зв'язки між сприйнятими нею предметами та явищами навколишнього життя, між окремими конкретними фактами.

Єдина система асоціацій, як зазначає Г. Люблінська, складається з почуттів, понять, уявлень і оцінок, що визначають не тільки поведінку і вчинки дитини, а в низці випадків і напрям пізнавальної діяльності. Тільки на основі створеної в дитини цілісної системи знань оцінні судження дорослих викликатимуть у неї відповідну емоційну реакцію. А якщо вихователь намагається викликати в дитини почуття тільки завдяки своїм захопливим висловлюванням, то емоції дітей перетворюються на сентиментальність, тобто без знань почуття беззмістовні.

Основний напрям розвитку почуттів у дошкільників — це збільшення їх «розумності», що пов'язане з розумовим розвитком дитини. Чим серйозніше й глибше дитина пізнаватиме навколишній світ, тим обґрунтованішим буде її ставлення до дійсності: до праці, людей, до природи, Батьківщини. Це ставлення яскраво виявлятиметься насамперед у почуттях дитини.

Досвід передових вихователів повністю доводить роль знань у формуванні почуттів. Виховання почуттів починається з того, що дітей ознайомлюють із близьким і доступним змістом, на основі цих знань виховують первинні почуття, які поступово перетворюються на осмислене й обґрунтоване ставлення дитини до навколишнього. Любов до Батьківщини для дитини дошкільного віку — це любов до того, що її оточує, і до тих, хто про неї турбується. Світ малої дитини — це її сім'я, близькі, знайомі, дитячий садок, товариші, її ігри, забави, двір, вулиця, поле, луки, ліс, де вона бігає, грається, ознайомлюється з предметами, явищами, подіями. На основі почуттів до близьких, до природи в дітей розвивається інтерес до широкого кола явищ. Ставлення дітей до праці, суспільних подій, природи, народу виявляється в інтересах дітей, у прагненні взяти участь у тому, що вони спостерігають. Це відображається в іграх, малюнках, розмовах, учинках. Після екскурсії селищем/містом

у конструктивних іграх дітей з'являються цікаві будови: кінотеатр, міст, лікарня... Враження від екскурсії містом діти відтворюють у малюнках. Діти зображають красиві будинки, широкі вулиці з великою кількістю квітів.

Наша дійсність багата на яскраві факти, події та справляє на дітей велике враження, тому необхідно вміло добирати ці факти, керувати процесом спостереження і допомагати дітям в осмислюванні їхніх уражень, ураховуючи необхідність вміло добирати ці факти, керуватися процесом спостереження і допомагати дітям осмислювати їх ураження, ураховуючи психофізіологічні особливості дітей, емоційність, конкретно образне мислення, здатність активно реагувати на подразники, що надходять з навколишнього середовища, наслідувати і поступово осмислювати їх.

Знаючи ці особливості, педагог повинен виховувати почуття любові до Батьківщини на фактах, доступних дітям, і водночас яскравих, використовуючи не абстрактні міркування, а спостереження, художні образи дитячих книжок, картин, пісень і живе, конкретне, образне слово. Необхідно так будувати роботу з дітьми, щоб набуті ними знання і висновки, до яких підводить вихователь, становили систему знань, що відображає предмети, що існують, явища з їх основними ознаками і зв'язками.

Отже, щоб виховати свідомого громадянина і патріота, потрібно сформувані в дитини комплекс відповідних знань, особистісних якостей та рис характеру. Ідеться, зокрема, про:

- патріотичну свідомість, громадську відповідальність, ініціативність та активність, готовність працювати на загальний добробут та авторитет Батьківщини;
- повагу до Конституції, законів Української держави, її правових форм, потребу щодо їх дотримання, високу правосвідомість;
- досконале знання державної мови, турботу про піднесення її престижу і функціонування в усіх сферах життя та побуту;
- повагу до батьків і свого родоводу, до традицій та історії рідного народу, усвідомлення своєї належності до нього;
- дисциплінованість, працьовитість, творчість, турботу про екологію та природу;
- фізичну досконалість, високоестетичну культуру;
- гуманність, шанобливе ставлення до культури, вірувань, традицій та звичаїв народів, які населяють Україну, високу культуру міжнаціонального спілкування.

Тобто, в дошкільному віці потрібно закласти фундамент знань патріотичних почуттів, що в майбутньому мотивуватимуть до більшості повсякденних учинків і поведінки загалом.

Педагогічне проектування діяльності дітей

Не давайте дітям готових формул. Формули — порожнеча. Ліпше навчіть дітей методів і прийомів, що допоможуть їм їх пізнати.

Антуан де Сент-Екзюпері

Проект (у буквальному значенні — «кинутий уперед») — прототип якогось виду діяльності. Цей метод є чудовим дидактичним засобом активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності й водночас формування певних рис особистості. Ця педагогічна технологія зорієнтована на застосування фактичних знань та набуття нових шляхом самоосвіти.

Метод проектів (від грецької — «шлях, спосіб дослідження») — це система навчання, за якої діти здобувають знання в процесі планування і виконання завдань, що поступово ускладнюються. Дотримується принцип спіралеподібної побудови матеріалу. Урахування цього принципу дає змогу повертатися до раніше вивченого і розглядати його з різних сторін на складнішому рівні, що дає можливість слабким дітям закріпити, а сильним — поглибити знання.

Метод проектів з'явився в другій половині XIX століття у сільськогосподарських школах США. Його назвали «методом проблем», або «методом цільового акта». На думку Джона Дьюї, уся діяльність дитини повинна орієнтуватися на розвиток мислення, що заснована на особистому досвіді. Він розробив теорію виховання, спрямовану на формування особистості, пристосованої до життя і практичної діяльності за умов системи вільного підприємництва. Уільям Херд Кілпатрік, послідовник школи Дьюї, зазначив, що метод проектів — це метод планування доцільної (цільспрямованої) діяльності у зв'язку із розв'язуванням певного завдання у життєвій обстановці.

Проектування — це спеціальна, концептуально обумовлена й технологічно забезпечена діяльність, спрямована на створення образу бажаної у майбутньому системи. Це той продуктивний шлях, що передбачає усвідомлені системні та радикальні зміни. Причому класичне планування діяльності не відкидають, а застосовують паралельно із ним.

Практику проектування широко впроваджують у закладах різних країн світу. Вона є засобом ефективного навчання, виховання та розвитку особистості. Еволюціонувавши від методу вільного виховання, вона стала невід'ємною складовою сучасної системи освіти. Теоретичне обґрунтування проектної технології пропонують відомі науковці В. Зверєва, А. Моїсєєв, М. Поташник, В. Лазарєв та ін.

Особистісно орієнтований підхід до навчання та виховання дітей ставить до педагогів підвищені вимоги, зокрема, необхідність пошуку цікавих та різноманітних форм роботи з вихованцями, що допомогли б педагогам поєднати реалізацію завдань, визначених чинними програмами, із задоволенням бажань, прагнень своїх вихованців; сприяли б формуванню незакомплексованості особистості, саморозвитку дитини, розкриттю її потенційних здібностей; забезпечували б розвиток базових характеристик (*ініціативності, компетентності, креативності, самостійності*); сприяли б оригінальності мислення як педагогів, так і дітей; спонукали б до пошуку нетрадиційних розв'язань нагальних проблем.

Упровадження методу проектів дає можливість:

- ❑ організувати навчально-виховний процес на засадах особистісно розвивальної взаємодії;
- ❑ реалізувати нові технології організації навчально-виховної роботи;
- ❑ дітям — набувати знань і навичок у процесі планування й використання практичних завдань-задумів.

Формування життєвої компетентності тільки у процесі навчальної роботи недостатнє і малоефективне. Участь же у практичній діяльності дає змогу дітям набувати досвіду, що неможливо здобути за інших форм навчання. А поєднання проектної діяльності із грою забезпечує вільну, невимушену обстановку, цікаву для дитини.

Сучасна педагогічна наука розглядає проектування в освітній галузі як створення діагностико-прогностичної основи цілісної системи, що забезпечує гарантоване досягнення спланованого результату. Отже, за наукового підходу проект у взаємозумовлених та структурованих зв'язках — це можливий ідеальний та реальний результат функціонування конкретної педагогічної системи, а процес проектування переходить у процес створення проекту.

Проектна діяльність передбачає, що знання здобувають у процесі конкретної діяльності дитини, на основі вільного вибору, з урахуванням її інтересів. Для дитини це означає: «Все, що я пізнаю, я знаю, навіщо мені потрібно і де я зможу ці знання застосувати».

Для педагога це прагнення знайти розумний баланс між академічними і прагматичними знаннями, уміннями і навичками.

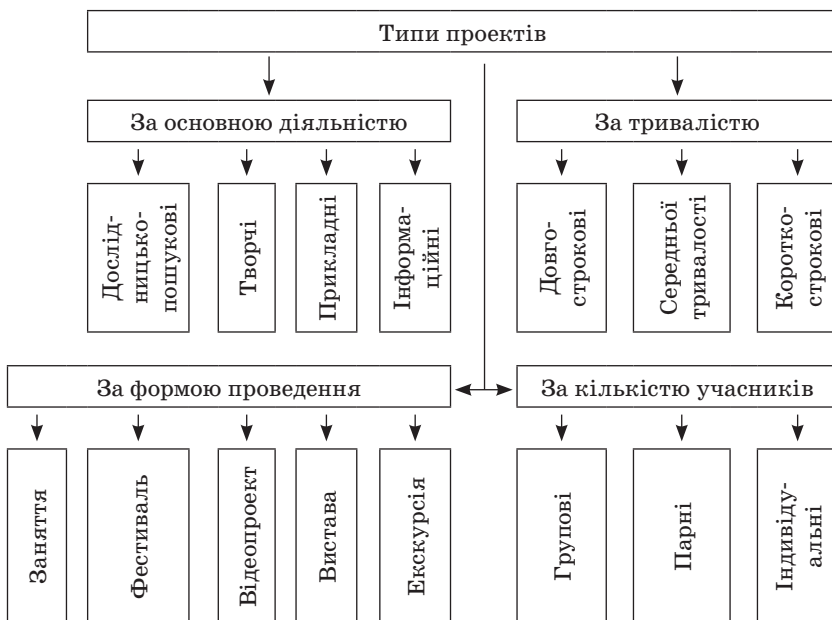
У межах роботи над проектом необхідно враховувати вікові особливості дітей дошкільного віку, не ставити перед ними віддані завдання, не вимагати охопити водночас декілька напрямків діяльності.

Реалізують будь-який проект в ігровій формі, залучаючи дітей до різних видів творчої та практично значущої діяльності, в безпосередньому контакті з різними об'єктами соціального середовища (*екскурсії, зустрічі з людьми різних професій, ігри, практично корисні справи*).

Проект може реалізовуватися в будь-якому об'єднанні дошкільників (*у групі, підгрупі, водночас у декількох групах, по всьому закладу, із залученням батьків дошкільників та ін.*).

Метод проектів можна розглядати як особливий механізм взаємодії сім'ї та ДНЗ. Батьки можуть бути не тільки джерелом інформації, реальної допомоги та підтримки дитини і педагога у процесі роботи над проектом, але й стати безпосередніми учасниками освітнього процесу, збагатити свій педагогічний досвід та отримати початкове задоволення від своїх успіхів та успіхів дитини.

Типи навчальних проектів (за Є. Полат)

Сучасна педагогіка розрізняє такі типи проектів:

- ❑ дослідницькі, в основі яких — дослідження певних соціально-економічних явищ та процесів; дослідницькі проекти мають структуру, наближену до справжнього наукового дослідження, або таку, що повністю відповідає йому (*аргументація, актуальність теми, визначення проблеми, предмета та об'єкта дослідження, джерел інформації, висунення гіпотез, означення шляхів її розв'язання, обговорення отриманих результатів, їх оформлення*);
- ❑ творчі, що не містять детально опрацьованої структури діяльності учасників. Вона лише окреслена і розвивається відповідно до жанру і форми остаточного результату (*спільне створення художніх творів, видовищних заходів тощо*);
- ❑ ігрові (*імітаційні, пригодницькі*), у яких учасники проекту виконують визначені ролі; також позбавлені визначеної структури;
- ❑ інформаційні, що полягають у збиранні та аналізі інформації про певний об'єкт, мають чітку структуру (*мета, актуальність, методи отримання й опрацювання інформації, оформлення результатів та їх презентація*);
- ❑ практичні, орієнтовані на безпосереднє впровадження у практику.

Дидактичні принципи методу проектів:

- ❑ принцип активності (*цілеспрямоване активне сприймання дітьми проблеми проекту, її переосмислення та розв'язання*);
- ❑ принцип продуктивності (*прагматична спрямованість діяльності на отримання суб'єктивно чи соціально-ціннісного результату*);
- ❑ принцип технологічності (*використання взаємообумовлених навчальних дій у чітко визначеній послідовності*);
- ❑ принцип саморозвитку (*створення розвивального середовища, у якому в результаті реалізації дітьми поставленої мети започатковуватимуть нові проекти*);
- ❑ принцип опори на суб'єктивний досвід дітей (*урахування досвіду дитини, набутого в процесі сприймання і розуміння нею навколишнього світу*);
- ❑ принцип зв'язку дослідження з реальним життям (*використання навколишнього середовища як лабораторії, у якій відбувається процес пізнання*);
- ❑ принцип співробітництва та партнерства (*об'єднання ресурсів і зусиль задля досягнення спільної мети*).

Поняття «навчальний проект» у літературі тлумачать по-різному, як:

- «дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності та водночас формування певних особистісних якостей» (*Г. Селевко*);
- «форму організації занять, що передбачає комплексний характер діяльності всіх її учасників з метою отримання освітньої продукції за певний проміжок часу — від одного року до кількох місяців» (*М. Скоткін*);
- «обґрунтовану та усвідомлену діяльність, що спрямована на формування у дітей певної системи інтелектуальних і практичних умінь» (*С. Гончаренко*);
- «самостійно розроблений і виготовлений продукт (*матеріальний або інтелектуальний*) від ідеї до її втілення, виконаний під контролем і з консультаціями дорослого» (*О. Савченко*);
- «навчально-трудова завдання, що активізує діяльність вихованців, і в результаті якої вони створюють продукт, що володіє суб'єктивною новизною» (*П. Підкасистий*).

Для дошкільного навчального закладу метод проектів — це особливий вид навчально-пізнавальної діяльності вихованців, що спрямована на розв'язання проблеми, пов'язаної зі створенням освітнього продукту, що має суб'єктивну або об'єктивну цінність і може розглядатися як спосіб організації такої діяльності.

На етапі розроблення змісту занять, ігор, прогулянок, спостережень, екскурсій та інших форм роботи, пов'язаних із темою проекту, важливо ретельно продумати та організувати предметно-ігрове середовище, щоб воно було «тлом» до пошукової та інших видів діяльності. Наприклад, працюючи над проектом, доцільно оформити інформаційний куточок для дітей, де буде запропоновано: ілюстрації, цікаві об'єкти, репродукції картин, ілюстровані книги, дитячі енциклопедії тощо. У груповій кімнаті доцільно організувати дитячу «лабораторію», де діти мали б змогу самостійно досліджувати об'єкти відповідно до теми. В ігровому куточку необхідно систематизувати й виставити ігри відповідної тематики.

На етапі планування проекту з дітьми доцільно використовувати символи, адже можливості дітей обмежені віком: вони не пишуть план, а якщо педагог запише, то вони не зможуть самостійно без педагога за ним діяти, навіть прочитати. Символом може бути як предмет, так і малюнок.

Покроковий алгоритм організації проектної діяльності

Основними чинниками, що сприяють успішності реалізації проектів, є:

- урахування вікових особливостей пізнавальних психічних процесів дітей дошкільного віку під час організації проектної діяльності;
- психолого-педагогічні умови, що є основою для співпраці між педагогом і дітьми;
- співпраця та співтворчість вихователів, дітей, батьків, а інколи й усього колективу дитячого садка;

- ❑ побудова освітнього процесу не так на логіці галузі знань, як на логіці діяльності дитини, що має особистісний сенс для неї;
- ❑ застосування проблемних запитань, що спонукає дітей до пошуку відповідей на них;
- ❑ облаштоване середовище для самостійної творчої діяльності дітей, що створює педагог; у ньому мають бути забезпечені умови, в яких дитина здобуває нові знання, розв'язує проблеми, опановує способи дій.

Метод проектів сприяє формуванню таких особистісних якостей, як уміння працювати в колективі, брати на себе відповідальність за обране рішення, аналізувати результати діяльності, а ще — здатність почуватися членом команди, підкоряти свій темперамент, характер, час інтересам спільної справи. Насамперед ці риси формуються під час реалізації групових проектів, коли до проектної діяльності залучено невеликий колектив. Участь у проектах дає змогу педагогам набути унікального досвіду, що допомагає зрозуміти можливості технології проектування, а тому ефективно організувати пізнавальну діяльність своїх вихованців.

Метод проектів актуальний та дуже ефективний. Він дає можливість дитині експериментувати, синтезувати здобуті знання, розвивати творчі здібності та комунікативні навички, а це, у свою чергу, дає змогу успішно адаптуватися до майбутнього шкільного навчання.

Отже, проектні заходи сприяють не лише зростанню рівня фахової майстерності педагогів, але й підвищенню ефективності освітнього процесу з дітьми.